

ИСТОРИЯТА, ЕЗИКЪТ И КУЛТУРАТА НА КРИМСКИТЕ ТАТАРИ, НАСЕЛЯВАЩИ СЕВЕРОИЗТОЧНА БЪЛГАРИЯ

Михайлова-Мръвкарлова, Мария. *За кримските татари от Североизточна България*. София: Авангард Прима, 2013. 134 с. ISBN 978-619-160-132-5

Милена Йорданова
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Мария Михайлова-Мръвкарлова е един от изтъкнатите изследователи в български и европейски мащаб на кримските татари, преселили се поради съответната историческа конюнктура в Южна Добруджа. Монографията „За кримските татари от Североизточна България“ е резултат от дългогодишните задълбочени изследвания на авторката в областта на езика, културата, историята и етнографията на тази етническа група, живееща компактно в североизточния район на днешна България.

Ерудицията на М. Михайлова-Мръвкарлова и научноизследователския ѝ усет към интерпретацията на фактологичния материал се открояват във всички глави на книгата, където не само прецизно е представен богат теренен материал, но и успешно е систематизиран и анализиран в рамките на рецензирания труд.

Благодарение на многократните си продължителни експедиции в района, който е обект на изследването, с цел събиране на езиков и фолклорен материал авторката е успяла да разбере организацията на миниобществената структура на кримските татари в Североизточна България, както и етнопсихологията им. Интересен момент в тази монография е, че в нея се разглеждат отношенията не само между татарите в общността, но и взаимовръзките между отделните членове на семейството (напр.: отношението към жената, към децата, към възрастните, към роднините и др.). Любопитна подробност е, че за

разлика от други мюсюлмански етноси, татарите полагат голяма загриженост за образованието не само на момчетата, но и на момичетата. Данни за това авторката открива още от XIX век, като в подкрепа на въпросното твърдение може да се приведе например установеният от нея немаловажен факт, че броят на учениците в татарските училища в много от случаите надвишава този на момчетата.

Отбелязва се, че макар и постепенно да привикват към живота в Югоизточна Европа, българските татари не забравят земите, от които са дошли, и отразяват в народното си творчество любовта, но и мъката си по своята стара родина – Крим. Ясно се откроява и стремежът на тази етническа група за запазване на самосъзнанието си в новите условия, при които по исторически причини им се налага да живеят, но тези опити се оказват в голямата си част неуспешни, както отбелязват и самите кримски татари проведените с тях изследователски анкети.

Монографията „За кримските татари от Североизточна България“ е несъмнен принос към разработването на националната етнопсихология и диалектология и представлява интерес за широк кръг от специалисти: ориенталисти, балканисти, тюрколози, историци, етнографи, културолози и др. Считам, че книгата може да бъде включена като част от задължителната литература в учебните програми на студентите от посочените области, тъй като освен, че дава ценни сведения, които обикновено не се застъпват подробно в учебните програми, се отличава с аналитичност и систематизираност в представянето и анализирането на конкретния материал. Макар и с висока научна стойност трудът е написан с характерния за доц. Мария Михайлова-Мръвкарлова увлекателен стил. Така въпреки специфичната терминология монографията се явява и изследване, отворено към прочит и от неспециалисти, които имат интерес в областта на изтокознанието и странознанието на България. Не мога да не споделя и увереността си, че монографията представлява интерес и за самите кримски татари, много от които вече са забравили значителна част от езика, традициите и фолклора си, и с богатия си фактологичен материал тя ще им бъде полезна за съхраняването в пълнота на техните обичаи и в предаването им на своите наследници.

THE HISTORY, LANGUAGE AND CULTURE OF THE CRIMEAN TATARS IN NORTHEASTERN BULGARIA

Assist. Prof. Milena Yordanova, PhD

✉ Sofia University „St. Kliment Ohridski“
15 Tsar Osvoboditel Blvd.
1504 Sofia, Bulgaria
Email: yordanova_milena@yahoo.com